

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud.: N. Pasescic)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: B. Bîrca, O. Cojocaru, S. Iorgov)

ÎNCHEIERE

26 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Enicov Olesea,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Enicov Olesea împotriva Enicov Vadim și Enicov Igor, intervenienții accesorii Societatea pe Acțiuni „Anticor” și Societatea pe Acțiuni Compania „Registru”, cu privire la declararea nulității contractului de donație, declararea nulității dispoziției de transmitere a acțiunilor, repunerea părților în poziție inițială și compensarea cheltuielilor judiciare,
împotriva deciziei din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul formulat de către Enicov Olesea și s-a menținut hotărârea din 19 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 24 februarie 2017, Enicov Olesea a depus cerere de chemare în judecată împotriva Enicov Vadim și Enicov Igor, intervenienții accesorii Societatea pe Acțiuni „Anticor” și Societatea pe Acțiuni Compania „Registru”, cu privire la declararea nulității contractului de donație, declararea nulității dispoziției de transmitere a acțiunilor, repunerea părților în poziție inițială și compensarea cheltuielilor judiciare.

Circumstanțele de fapt, prezentate de reclamanta, pot fi rezumate după cum urmează.

Reclamanta Enicov Olesea se află în relație de căsătorie cu pârâtul Enicov Vadim din 10 mai 1997.

La 11 februarie 2016, Enicov Vadim și Enicov Igor au încheiat contractul de donație a acțiunilor „Anticor” S.A. în cantitate de 100 unități, cu valoarea nominală de 55 de lei fiecare. Prin acest contract, Enicov Vadim a donat lui Enicov Igor acțiunile respective.

În baza acestui contract, la S.A. Compania „Registru” a întocmit dispoziția de transmitere nr. 391 din 11 februarie 2016, cu referire la aceleași acțiuni. În temeiul acestor acte, dreptul de proprietate asupra acțiunilor „Anticor” S.A. în număr de 100 de unități a trecut de la Enicov Vadim la Enicov Igor.

Reclamanta a pretins că acțiunile sus-citate au fost dobândite în timpul căsătoriei. În versiunea ei, Enicov Vadim știa că ea este împotriva încheierii unei asemenea convenții civile.

Prin urmare, aceasta a sugerat că i-a fost încălcat dreptul de proprietate în privința acestora. De altfel, contractul de donație și dispoziția de transmitere contravin legii, deoarece se referă la bunuri dobândite în timpul căsătoriei, fiind încheiate în lipsa acordului coproprietarului, adică a ei. Așadar, normele imperative interzic înstrăinarea proprietății comune în lipsa acordului tuturor proprietarilor.

Pentru aceste motive, Enicov Olesea a solicitat declararea nulă a contractului de donație a valorilor mobiliare din 11 februarie 2016 în număr de 100 de unități cu nr. ISI-MD-14ANTO1001 și declararea nulă a dispoziției de transmitere nr. 391 din 11 februarie 2016 cu privire la acțiunile în număr de 100 de unități cu nr. ISI-MD-14ANTO1001. La fel, reclamanta a cerut compensarea din contul a fiecărui pârât a câte 82,5 lei, cu titlu de taxă de stat achitată la intentarea acțiunii (f. d. 4).

În cadrul judecării cauzei, intervenientul accesoriu „Anticor” S.A. a depus referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, prin care a cerut respingerea acțiunii ca neîntemeiată. Or, potrivit acestuia, la data încheierii contractului de donație din 11 februarie 2016, Enicov Vadim deținea în proprietate personală 12 106 acțiuni, iar în proprietate comună în devălmășie 499 de acțiuni. Mai mult, codul ISIN-MD-14ANTO1001 este atribuit tuturor acțiunilor emise de către societate, ceea ce le deosebește de alte societăți. În atare condiții, pârâtul – donator Enicov Vadim nu a donat bunurile aflate în proprietate comună (f. d. 27 - 28). Aceeași poziție a fost reiterată de către pârâtul Enicov Igor (f. d. 32 – 34). Pârâtul Enicov Vadim nu a recunoscut acțiunea (f. d. 91).

La 11 aprilie 2018, reprezentantul pârâtului Enicov Igor și intervenientului accesoriu „Anticor” S.A., avocatul Iudin Gheorghe, a solicitat compensarea cheltuielilor pentru servicii juridice în cuantum de 2 687, 89 de lei și 1 433, 30 de lei (f. d. 98 – 99).

Prin hotărârea din 19 aprilie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, acțiunea formulată de către Enicov Olesea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată. La fel, instanța de judecată a statuat respingerea cererii privind compensarea cheltuielilor judiciare din contul reclamantei în beneficiul intervenientului accesoriu „Anticor” S.A. ca fiind neîntemeiată (f. d. 106, 115 – 120).

Împotriva acestui act judecătoresc, Enicov Olesea și Enicov Igor au declarat apel. Prima cerere de apel a fost pusă pe rol la 19 octombrie 2019, iar a doua cerere a fost restituită în baza încheierii din aceeași dată de către instanța de apel (f. d. 140 – 144). În apărare, reprezentantul pârâtului Enicov Igor și intervenientului accesoriu „Anticor” S.A., avocatul Iudin Gheorghe a formulat o referință, solicitând respingerea cererii de apel (f. d. 157 - 159). Totodată, Enicov Vadim a avansat o referință, prin care a cerut admiterea cererii de apel dedusă judecării (f. d. 162 – 163).

La 10 ianuarie 2019, Enicov Igor a înaintat o referință suplimentară, menționând că relațiile ostile între el și apelantă nu constituie temei de anulare a actelor contestate. Astfel, el a cerut respingerea apelului (f. d. 171 – 172).

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 12 martie 2019, a respins apelul formulat de către Enicov Olesea și a menținut hotărârea din 19 aprilie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru (f. d. 195 – 205).

Referitor la procesul de luare a acestei soluții, instanța de apel a confirmat situația de fapt constată de prima instanță în baza circumstanțelor expuse de reclamantă în cererea de chemare în judecată. Suplimentar, din răspunsul S.A. Compania „Registru” nr. R-107/151 din 13 aprilie 2017, rezultă că, la 1 martie 1997, Enicov Vadim posedă la „Anticor” S.A. acțiuni în număr de 9252 (23,74%), iar, la 10 mai 1997, el avea 3 202 de acțiuni (8,22 %). Ulterior, la 5 iulie 2012, Enicov Vadim a primit prin donație de la Brașovean Elena acțiuni ordinare nominative pentru „Anticor” S.A. în cantitate de 6321 de unități. Totodată, potrivit contractului de donație din 6 ianuarie 2015, Stratulat Petru a donat lui Enicov Vadim acțiuni ordinare nominative ale „Anticor” S.A. în cantitate de 2583 de unități. Într-un final, conform extrasului din registrul acționarilor eliberat de S.A. Compania „Registru” din 13 aprilie 2017, reiese că Enicov Vadim deținea 12 605 de acțiuni ordinare nominative.

Pe de altă parte, Colegiul civil al Curții de Apel Chișinău a observat că acțiunile emise de „Anticor” S.A. sunt bunuri nematerializate, determinate generic, neavând număr de identificare propriu sau alte elemente de identificare ce le-ar deosebi de alte acțiuni emise de societate, iar (codul ISIN (MD-14ANT)1001) este atribuit tuturor acțiunilor emise de societate și le deosebește doar de acțiunile emise de alte societăți.

În drept, instanța de apel a considerat relevante art. 320 alin. (2), art. 321 alin. (2), art. 372 alin. (1) din Codul familiei și art. 22 alin. (1) al Codului familiei.

Reieșind din raționamentele evocate, Colegiul de control judiciar a constatat că instanța de fond a determinat just că acțiunile obținute de către Enicov Vadim în timpul căsătoriei în urma contractelor de donație constituie proprietatea acestuia. Mai mult, însuși apelanta Enicov Olesea, prin declarația-acord din 24 februarie 2016, i-a dat acordul soțului său Enicov Vadim dreptul de a înstrăina acțiunile care aparțin ultimului în „Anticor” S.A. dobândite în timpul căsătoriei lor în comun (f.d.77).

Pe cale de consecință, instanța de apel a subliniat că nu poate stabili cu certitudine că Enicov Vadim a donat anume acele acțiuni asupra cărora avea drept de proprietate și soția lui. O astfel de mențiune nu s-a efectuat în contractul de donație din 11 februarie 2016 și dispoziția de transmitere nr. 391 din 11 februarie 2016.

La 23 aprilie 2019, Enicov Olesea a declarat recurs împotriva deciziei din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii din 19 aprilie 2018 a primei instanței, cu pronunțarea unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurenta a afirmat că instanțele judecătorești au încălcat art. 351 alin. (1) și 371 alin. (1) din Codul civil potrivit cărora se interzice înstrăinarea proprietății comune în lipsa acordului tuturor proprietarilor. Totodată, aceasta a susținut aplicabilitatea art. 21 alin. (4) din Codul familiei. Or, conform acestuia, convenția poate fi declarată nulă dacă a fost încheiată de unul dintre soți, iar cealaltă parte a convenției știa că al doilea soț este împotriva încheierii convenției respective.

La 17 mai 2019, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs lui Enicov Vadim și Enicov Igor, informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (f. d. 219).

La 3 iunie 2019, intimatul Enicov Igor a depus o referință în întâmpinarea recursului, solicitând respingerea acestuia ca inadmisibil (f. d. 221 – 222).

Enicov Vadim a oferit propria viziune asupra recursului.

Referința nu a conținut date noi sau informații diferite de constatările instanței de apel, fiind preluate integral din decizia contestată din 12 martie 2019. Așadar, elementele respective denotă că nu se aduce atingere principiului contradictorialității și egalității în arme. Circumstanța dată a fost factorul principal pentru a nu expedia întâmpinarea recurentului și a asigura examinarea rapidă a cauzei.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la articolul 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs formulată de către Enicov Olesea este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, condițiile de admisibilitate a unei căi de atac pot fi aplicate dacă nu reduc substanța dreptului de acces la un tribunal, și, în special, dacă ele urmăresc un scop legitim și dacă există o legătură rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul care trebuie îndeplinit (a se vedea *Sultan vs Republica Moldova*, 5 iunie 2018, parag. 24; *Graciova vs Republica Moldova*, 24 ianuarie 2019, parag. 23 – 24). Limitările într-o cale extraordinară de atac pot fi mai stricte decât cerințele instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Marc Brauer vs Germania*, 1 septembrie 2016, parag. 34; *Miessen vs Belgia*, 16 octombrie 2016, parag. 64; *Samardžić vs Croația*, 20 iulie 2017, parag. 28; *Zubac vs Croația (Marea Cameră)*, 5 aprilie 2018, parag. 82).

Prin urmare, judecătorul raportor a făcut un raport verbal în fața completului de judecată instituit în corespundere cu articolul 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă. Așadar, în conformitate cu articolul 433 lit. a¹), b), c) și d) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată a verificat dacă actul judecătoresc poate fi atacat cu recurs, dacă cererea dedusă judecății este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Obiectul prezentei cererii se referă la decizia din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă. În baza cercetării materialelor cauzei, completul de judecată nu a identificat faptul că recursul a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile articolului 430 din Codul de procedură civilă, cu privire la subiecții abilitați cu dreptul de a depune recurs.

În conformitate cu articolul 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul respectiv este de decădere și nu poate fi restabilit. Această limită temporală este esențială pentru a asigura buna administrare a justiției și, în

special, principiul securității juridice (a se vedea Marc Brauer, ibidem, parag. 35; Tence vs Slovenia, 31 mai 2016, parag. 31).

Potrivit paginii web „Portalul instanțelor naționale de judecată”, hotărârea contestată a fost publicată la 2 mai 2019.

La 3 mai 2019, Curtea de Apel Chișinău a expediat participanților la proces copia deciziei integrale din 12 martie 2019 (f. d. 207). Materialele cauzei nu conțin date referitoare la recepționarea actului judecătoresc de către recurentă. Totuși, completul de judecată reține că recursul a fost înregistrat la grefa Curții Supreme de Justiție la 23 aprilie 2019, cu mult înaintea existenței hotărârii motivate.

Drept consecință, instanța de recurs constată că cererea dedusă judecății a fost declarată în termenul prevăzut mai sus.

În continuare, completul de judecată a audiat raportul verbal al judecătorului raportor, cu privire la esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele recurente referitoare la ilegalitatea deciziei atacate întrunesc criteriile formale din articolul 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Articolul 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă dictează regula principală potrivit căreia părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs numai în cazul în care invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În cazul de față, problemele abordate de recurentă trebuie redactate în așa fel încât să permită instanței de recurs să le subsumeze temeiurilor din alin. (2), (3) și (4) ale art. 432 din Codul de procedură civilă. Primele două alineate menționate prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat de către instanțele ierarhic inferioare. Alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Explicarea și exemplificarea acestor erori judiciare a fost efectuată în punctele 22 – 27 ale Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 5 din 11 noiembrie 2013 (a se vedea similar Trevisanato vs Italia, 16 decembrie 2016, parag. 22 – 23, 36).

În mod corespunzător, instanța de recurs notează că reglementările referitoare la rigorile impuse de articolul 432 alin. (2) - (4) din Codul de procedură civilă sunt redactate suficient de clar și îndeplinesc criteriul de previzibilitate. Mai mult, scopul acestui articol este, atât de a proteja interesul recurentului de a obține, după caz, casarea sau modificarea deciziei atacate, cât și de a păstra rolul Curții Supreme de Justiție de a se ocupa numai de probleme de o importanță semnificativă specificat în articolul 1 alin. (2) și (3) din Legea nr. 789-XIII din 26 martie 1996 (a se vedea Zubac, ibidem, parag. 83, 105 – 106).

Din raționamentele evocate, limitările impuse de legislator urmăresc un scop legitim, respectând, în același timp, cerințele securității juridice și buneii administrări a justiției (a se vedea Benjamin Nersesyan vs Armenia, 19 ianuarie 2010, parag. 22; Marc Brauer, ibidem, parag. 35; Miessen, ibidem, parag. 67; Sturm vs Luxemburg, 27 iunie

2017, parag. 36; Zubac, ibidem, parag. 98). Persoanele vizate trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (a se vedea Ronald Vermeulen vs Belgia, 17 iulie 2018, parag. 44).

În speță, având în vedere obligația impusă prin art. 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, completul de judecată nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, Enicov Olesea nu a prezentat obiecții în privința acestui aspect procedural.

Referitor la alte erori procedurale decât cele indicate la alin. (3) sau la posibilele încălcări de ordin material, recurenta a criticat decizia din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în baza articolului 432 alin. (2) din Codul de procedură civilă, fără a specifica expres unul din temeiurile de la lit. a) – d). Totuși, în virtutea principiului *jura novit curia*, completul de admisibilitate are competența de a decide asupra caracterului juridic al motivelor juridice inserate în cererea de recurs, prin examinarea lor, în lumina tuturor temeiurilor din această dispoziție legală, inclusiv în baza alin. (4).

Pornind de la argumentele recurente rezumate mai sus, completul de judecată notează că întinderea obligației autorității judecătorești de a motiva hotărârea poate varia în funcție de circumstanțele specifice, natura și complexitatea cauzei (a se vedea Ruiz Torija vs Spania, 9 decembrie 1994, parag. 29). În special, pentru a justifica respingerea apelului avansat de Enicov Olesea, Curtea de Apel Chișinău s-a călăuzit de art. 320 alin. (2), art. 321 alin. (2), art. 372 alin. (1) din Codul familiei și art. 22 alin. (1) al Codului familiei. Pe baza acestor norme de drept, instanța de apel a constatat că, în momentul încheierii contractului din 11 februarie 2016, Enicov Vadim deținea cu drept de proprietate personală acțiuni în număr total de 12 106, iar 499 de acțiuni erau cu titlu de proprietate comună în devălmășie. Astfel, aceasta a subliniat că nu poate determina cu certitudine că Enicov Vadim a donat anume acele acțiuni asupra cărora avea drept de proprietate și soția lui. O atare mențiune nu s-a efectuat în contractul de donație din 11 februarie 2016 și dispoziția de transmitere nr. 391 din 11 februarie 2016.

În esență, recurenta nu a reușit să demonstreze că instanțele ierarhic inferioare au dat o interpretare eronată textelor de lege de mai sus și nu a putut convinge că raționamentele instanței de apel sunt arbitrare. Astfel, în lumina împrejurărilor din speță, instanța de recurs învederează că nu există niciun element care să indice că instanța de apel nu a examinat elementele decisive ale cauzei (a se vedea deciziile de inadmisibilitate în cauzele Victor Harovschi vs Moldova, 18 noiembrie 2008; Fundația pentru Copii Speranța vs Moldova, 17 octombrie 2017 sau Calancea și alții vs Moldova, 6 februarie 2018, parag. 20, 34 – 35).

În orice caz, completul de judecată observă că recurenta a formulat prezenta cerere după ce a beneficiat de o procedură contradictorie în fața instanțelor ierarhic inferioare. De altfel, lipsa unor afirmații contrare denotă că aceasta a avut ocazia de a-și prezenta elementele de probă și de a-și apăra cauza în mod liber, fiind audiată de o primă instanță și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și de drept invocate de părți și relevante litigiului (a se vedea, printre altele, A. Menarini Diagnostics S.R.L. vs Italia, 27 septembrie 2011, parag. 59; Akaki Tchaghiashvili vs Georgia, 2 septembrie 2014, parag. 34, Gohe și alții vs Franța, 3 iulie 2018, parag. 41 - 43).

Pe baza celor prezentate, completul de judecată constată că încălcările invocate, exprimate sub forma unor enunțuri generale, fără a fi aprofundate, nu conțin exclusiv chestiuni de drept și nu permit încadrarea lor în temeiurile prevăzute la articolul 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă. Deci, în mod evident, lipsește o formulare suficientă și adecvată în ceea ce privește chestiunea de drept pusă în discuție pentru a identifica esența cererii de recurs și ilegalitatea deciziei contestate, impuse de articolul 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă (a se vedea, inter alia, Petrovic vs Luxemburg, 17 februarie 2011, parag. 31 – 33, Sturm, ibidem, parag. 32).

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a permite instanței de judecată de a reține existența temeiului prevăzut la articolul 433 lit. a) din Codul de procedură civilă. În atare condiții, conjunctura respectivă confirmă că marja de apreciere a instanței de recurs nu a fost disproporționată față de obiectivele securității raporturilor juridice și buneii administrări a justiției. Deci, raportând obiecțiile formulate în recurs la caracterul special al rolului Curții Supreme de Justiție, normele de drept procedural nu au format un obstacol care să afecteze esența dreptului recurentei de acces la un tribunal (a se vedea Samardžić vs Croatia, 20 iulie 2017, parag. 31).

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, completul de judecată notează că articolul 6 parag. (1) din C.E.D.O. nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind lipsit de șanse de succes (a se vedea, mutatis mutandis, Kukkonen vs Finlanda (nr. 2), 13 ianuarie 2009, parag. 24; Papaioannou vs Grecia, 2 iunie 2016, parag. 45; Baydar vs Olanda, 24 aprilie 2018, parag. 46; Guelfucci vs Franța, 3 iulie 2018, parag. 42 - 44). Aceste raționamente se transpun direct în cazul de față, de vreme ce încheierea de inadmisibilitate se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere circumstanțele care preced, completul de judecată decide în mod unanim că recursul declarat de către Enicov Olesea nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinare în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu articolul 270, articolul 433 lit. a) și articolul 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Enicov Olesea.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Maria Ghervas

Nina Vascan